Søkkunda har et problem, den har ikke en eneste utrydningstruet mosedott. Det kan koste elva dyrt.

MÅNEDENS KOMMENTAR

AV KETIL SKOGEN

Tellekanter i naturen

MIDT I ØSTERDALEN renner ei lita elv som eter Søkkunda. Den starter langt inne i Hemmeldalen naturreservat og svinger innom idylliske Myklebysetra på sin ferd ned mot Glomma. Nederst i Søkkunda er det to kraftverk, men mesteparten av elva er lite påvirket av inngrep. Elva har flotte fosser og trange juv, og mange lokalkjente mener at den er ei god fiskeelv. Men Søkkunda har et problem, som kan komme til å koste den dyrt: Den har ikke en eneste utrydningstruet mosedott. Og dessuten finnes det elver i nærheten som har enda trangere juv.

Nå har grunneieren funnet ut at Søkkunda trenger to kraftverk til, med tilhørende reguleringsmagasin, rørgater og tørrlegging. At strømmen ikke behøves, og at stadig flere økonomer beskriver den nye energisatsingen som samfunnsøkonomisk absurd, skal jeg la ligge. Men Søkkunda-saken kan illustrere et prinsipielt poeng, som berører hele vår måte å verdsette natur på. I søknaden om utbygging, understreker grunneier at elva og dens nærområde ikke har noen sjeldne naturelementer, og at det ikke er noen truede arter der. I konsesjonssøknaden beskrives plante- og dyrelivet langs Søkkunda som «trivielt». Når utbyggere uttrykker seg slik, er det selvfølgelig fordi myndighetene har lagt opp til en slik måte å vurdere naturen på: det er først og fremst det veldig spesielle, og det som er interessant fra en *vitenskapelig* synsvinkel, som er verdt å ta vare på. Slike naturelementer skal da telles og måles, eller kvantifiseres som det heter, slik at man vet sikkert hva som er mest verdt, og hva som kan ofres.

Denne tenkemåten minner om økonomisk *verdisetting*, som dessverre er på frammarsj i miljøpolitikken. I dagens ideologiske klima henger dette uløselig sammen med bestrebelsene på å etablere liksom-markeder og en økonomisk tankegang i alle deler av samfunnslivet.

FOR UTBYGGERE er dette en invitasjon til å framheve et områdes *mangel* på spesielle naturelementer. Og når en utbygging stoppes av myndighetene, er det vanligvis fordi det faktisk finnes truede arter eller fordi den berørte naturtypen er sjelden. I vårt eksempel ønsker grunneieren også å utnytte en sidebekk til Søkkunda. Men der er det (takk og lov!) ei bekkekløft med vegetasjon som er avhengig av fosserøyk. Derfor har grunneierens egne miljøkonsulenter frarådet denne delen av prosjektet, og Fylkesmannen har satt foten ned. Så uansett hva som skjer med Søkkunda, er nok Hortabekken trygg.

Dette gir naturvernet et ganske absurd fokus: Alle må ut på en endeløs jakt etter ulvelav, trådragg og stor salamander. Og det er ikke bare erfarne naturvernere som er med på leken, nabogrupper og hytteforeninger har også forstått hva dette handler om. Hørt et salamander-rykte? Ut og let! Det gjelder liv eller død for elva eller skogen. Alle tvinges til å nedtone det som egentlig er viktig for dem, nemlig at de aktuelle områdene er vakre og gir fine naturopplevelser, og at man ønsker å gi dem videre til kommende generasjoner slik at også de kan høre fosseduren, om de vil. Men dette er ikke argumenter i en beslutningsprosess som skal være «kunnskapsbasert» og legge vekt på «harde fakta».

DET ER VIKTIG å ta vare på truede arter. Like viktig er det å sikre spesielle naturtyper. Noen ganger blir de vernede områdene små. Det er greit. Og det er selvfølgelig viktig med kunnskap. Finnes det truede arter i et område, er det desto større grunn til å stoppe utbyggingsplaner. Men ofte er det viktigste argumentet mot utbygging at det bidrar til allmenn forringelse av naturen, og at inngrep som kanskje har begrenset virkning hver for seg, til sammen gjør stor skade. I tilfellet Søkkunda vil utbygging også ødelegge et elvelandskap som stedvis er ganske så storslått – selv om det ikke er det siste i sitt slag.

Hvis naturområder er store, er det åpenbart at mange av deres elementer er «trivielle» og ikke står i fare for å forsvinne fra jordas overflate. At slike områder finnes, er imidlertid av stor økologisk betydning. Det gjelder ikke bare de som bruker et område i fysisk forstand: Vissheten om at intakt natur eksisterer er viktig for vår livskvalitet, også den naturen vi aldri kommer til å se.

NÅ GJELDER det å sette tellekant-tankegangen under debatt. Om vi fortsetter å fokusere bare på truede arter og sjeldne ting, og glemmer den store helheten, ødelegger vi norsk natur i et forrykende tempo. Da sitter vi igjen med noen pussige og vitenskapelige interessante småtterier. Det er ikke rare greiene å overlevere til kommende slekter.

GAMO
Precision Airguns

GØY MED GAMO!

GAMO er ledende på utvikling av luftvåpen og har et bredt utvalg av modeller.

JULE-TILBUD

GAMO PAKKE

Kr. 1995,-

GAMO SHADOW DX
+
Gamo kikkertsikte 4x32 m/montasje
+
Gamo DeLuxe Spinner Target

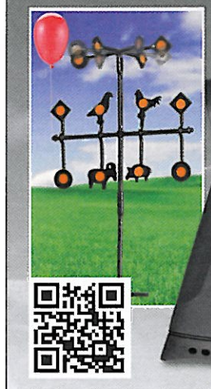

Tilbudet gjelder i desember, eller så langt lageret rekker.

SCHOU
SCHOUVAPEN.NO